
การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วย อำเภอฟะนิง จังหวัดอุดรธานี

The Development of the Student Supporting System in Banwan School,

Phen District, Udon Thani Province

สุรศักดิ์ ลักษณะจันทร์*

ดร.สุกิจ สุวรรณชัยรบ**

มานิต ปวีณญาณนท์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหาสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อสร้างนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยนวัตกรรมที่สร้างขึ้น การวิจัยมี 3 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาหาสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบสาเหตุของปัญหา คือ การไปเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การปรึกษาหารือกับครูเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามการแสดงออก (กลุ่มปกติ กลุ่มพิเศษ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา) ความต่อเนื่องในการส่งเสริมนักเรียนในปกครองให้ได้รับการพัฒนา ความร่วมมือระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การประชุมวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน การจัดทำแผนที่ชัดเจนในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ การประชุมวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน ระยะที่ 2 การสร้างนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นวัตกรรมที่ใช้พัฒนา ประกอบด้วย 1) โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน 2) โครงการประชุมครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษา 3) โครงการศึกษาเอกสาร ระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมที่ใช้พัฒนาทำให้ความรู้ ความเข้าใจของครู ความพึงพอใจของครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษา หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และจำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่มีปัญหาหลังการพัฒนาดลดลงกว่าก่อนการพัฒนา

คำสำคัญ : ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

*นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

***รองศาสตราจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the causes of the problems concerning the performance of the student supporting system. , 2) to create the innovation to the development of the student supporting system, and 3) to study the outcome of the development of the student supporting system with the create of the innovation. The research included three phases and the findings were as follows :

Phase I: The study of the causes of the problems concerning the student supporting system. The causes of the problems for the creation of the innovation were : The home visit to the students residents. The meeting with the teachers to classify students in to their groups (normal, special, risk, problem) The continuity of supporting of students. The parents and teachers participation to the continuity of supporting and the development of the students. Making the plan of the students problem solving. Making the clear plan to send forwards the students to the specialists. Phase II : The creation of the innovation to the development of the student supporting system. The innovation for the development were : 1) the home visit program to the students' residents 2) the meeting of the teachers, the parents, and the school committee. 3) the study of document. Phase III : The study of the outcome of the development of the student supporting system with the creation of the innovation. The findings showed that the teachers' knowledge and the satisfaction of the teachers, the students, parents, and the school committee after the development were higher than before, and the number of students with problems was decreased than before.

Key Words : The Development of the Student Supporting System

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน มีส่วนผลักดันให้เยาวชนของชาติได้แสดงออกถึงความถนัดและความสามารถส่วนบุคคลได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อต่างๆ ตลอดจนวัฒนธรรมด้านตะวันตกเข้ามาครอบงำเยาวชนของชาติมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการเอาเยี่ยงอย่าง ดังที่พบเห็นในปัจจุบัน แม้จะมีเยาวชนจำนวนหนึ่งได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถหารายได้ในขณะที่กำลังเรียน หรือช่วยเหลือบิดามารดาในการประกอบอาชีพของครอบครัวในขณะเดียวกัน แต่ยังมีเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งมีพฤติกรรมตรงข้ามกับเยาวชนที่ได้กล่าวถึง เป็นต้นว่าขาดความเป็นระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎหมาย ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีนโยบายนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการอย่างจริงจัง

โรงเรียนบ้านห้วยน้ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ได้จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 80 คน ครู จำนวน 6 คน ผู้ปกครองนักเรียนมีอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ย 20,000 บาท/ครอบครัว/ปี โดยส่วนใหญ่มีฐานะยากจน จากการศึกษาผลการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 ด้วยวิธีคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบคัดกรองนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่านักเรียนมีปัญหาจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งโรงเรียน เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.02 รองลงมาได้แก่ ด้านการเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.46 ด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 9.30 ด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 3.49 ด้านความสามารถพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 1.16 ส่วนด้านความปลอดภัย ด้านเพศและด้านสารเสพติด พบว่าไม่มีปัญหา จากปัญหาของนักเรียนดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นชัดเจนว่าการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำ ในปีการศึกษาที่ผ่านมาไม่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้นักเรียนมีปัญหาจำนวนมาก โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ นักเรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจน มีอาชีพทำนา ทำให้นักเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ทั้งเครื่องแบบ แบบเรียน เสื้อผ้า และอาหาร ทั้งอาหารกลางวันที่ได้รับประทานในโรงเรียน จึงมีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่ละคน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ตามคำถามการวิจัย ดังนี้ 1)การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุผลเกิดจากสาเหตุอะไร 2)จะใช้นวัตกรรมอะไร มาพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพได้บ้าง 3)ผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้นวัตกรรมที่สร้างขึ้นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยนวัตกรรมที่สร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การศึกษาระยะที่ 1 เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างมี 4 กลุ่ม จำนวน 43 คน คือ ครู 6 คน นักเรียน 15 คน ผู้ปกครอง 15 คน กรรมการสถานศึกษา 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ เก็บข้อมูลหลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วทันที ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2549 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การศึกษาระยะที่ 2 เป็นการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างผู้ร่วมพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย ครู 6 คน ผู้ปกครอง 6 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ครูแนะแนว 1 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปใช้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีประชุมระดมสมองหากิจกรรมเพื่อพัฒนาจากกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมสร้างนวัตกรรม โดยก่อนการระดมสมองได้มีการประชุมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดหัวข้อสาเหตุปัญหาเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมนำเสนอกิจกรรมเพื่อพัฒนาซึ่งจะเป็นนวัตกรรมแก้ปัญหาดำเนินการคัดเลือกกิจกรรมที่ใช้เป็นนวัตกรรมพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การศึกษาระยะที่ 3 เป็นการศึกษาผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ครู 6 คน นักเรียน 30 คน ผู้ปกครองนักเรียน 30 คน กรรมการสถานศึกษา 7 คน รวม 73 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครู มีลักษณะเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก 2) แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ 3) แบบบันทึกจำนวนนักเรียนที่มีปัญหา เก็บข้อมูลก่อนการพัฒนา ในระยะที่ 1 ระหว่างวันที่ 6 -14 กรกฎาคม 2549 และเก็บหลังการพัฒนา ในระยะที่ 3

ระหว่างวันที่ 20-24 มีนาคม 2550 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับสังคมศาสตร์ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมด้วยการทดสอบที (t-test) และค่าความถี่และทดสอบความแตกต่างโดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยน้ำ สรุปลงได้ ดังนี้

1. สาเหตุของปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครู นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และสาเหตุที่มาจากการทำงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู ใน 5 ด้าน คือ การไปเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การปรึกษาหารือกับครูเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามการแสดงออก (กลุ่มปกติ กลุ่มพิเศษ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา) ความต่อเนื่องในการส่งเสริมนักเรียนในปกครองให้ได้รับการพัฒนา ความร่วมมือระหว่างครูกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การประชุมวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน การจัดทำแผนที่ชัดเจนในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ การประชุมวางแผนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน
2. ผลการสร้างนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 3 โครงการ คือ โครงการการเยี่ยมบ้านนักเรียน โครงการประชุมครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา โครงการศึกษาเอกสาร
3. ผลการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ปรากฏว่า การใช้นวัตกรรม ทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครู ความพึงพอใจของครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษาหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา และจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาลดลงกว่าก่อนการพัฒนา

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาค้นหาสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า

1.1 สาเหตุของปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อาจเป็นเพราะว่าครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน ในกระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงาน ทั้งในเรื่องของความจำเป็นของการไปเยี่ยมบ้านการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ถูกต้องเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวัลย์ อินทร์ใจเอื้อ (2545) ที่พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัว

นักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ จุลวงศ์ (2546) ที่ทำการศึกษาวิจัย พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล มีปัญหาด้านข้อมูล

1.2 สาเหตุของปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียน อาจเป็นเพราะงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นงานใหม่ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ทำให้ทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนต่อการดำเนินงานในเรื่องการคัดกรอง ทั้งในเรื่องเกณฑ์การแบ่งกลุ่ม วิธีการคัดกรอง ตลอดจนการใช้เครื่องมือการคัดกรอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวยผล สระพรหม (2546) ที่ทำการศึกษาวิจัย พบว่า ครูที่ปรึกษาไม่มีเวลาบันทึกผลการคัดกรองนักเรียน

1.3 สาเหตุของปัญหาด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน อาจเนื่องมาจาก ครูยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในฐานะครูแนะแนว และยังขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูมทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ จุลวงศ์ (2546) ที่พบว่าด้านการส่งเสริมนักเรียน พบปัญหาในด้านการดำเนินงานในเรื่องบทบาทของ ครูแนะแนว

1.4 สาเหตุของปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา อาจเป็นเพราะว่าครูยังขาดความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักเรียน จึงอาจทำให้ไม่เห็นความสำคัญที่จะจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจตนเอง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และส่งผลต่อการสร้างความมั่นใจ ให้ผู้เกี่ยวข้องเชื่อมั่นในการดำเนินงานได้ ซึ่งสาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าครู มีภาระงานสอนมากเกินไปทำให้ใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการจัดการเรียนการสอน ในเนื้อหาวิชาความรู้จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มองข้ามความสำคัญ ในการวางแผนดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพจริง ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ จุลวงศ์ (2546) ที่พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา พบปัญหาด้านบุคลากรภายในโรงเรียน

1.5 สาเหตุของปัญหาด้านการส่งต่อ อาจเป็นเพราะว่า การขาดความรู้ ความเข้าใจของครู ในเรื่องการส่งต่อนักเรียน ซึ่งรวมทั้งการวางแผนการส่งต่อ การจัดทำข้อมูลก่อนส่งต่อ ทั้งนี้ หากครูขาดความรู้ที่ชัดเจน อาจส่งผลต่อการวางแผน การจัดให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานส่งต่อที่เป็นระบบ นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนบ้านห้วย เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนครูไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง และยังไม่มีการมีนักเรียนที่มีปัญหาหนักๆ ที่จะต้องส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญให้การช่วยเหลือ จึงเป็นไปได้ว่าทำให้ครู ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องวางแผนการส่งต่อไว้อย่างชัดเจน และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ จุลวงศ์ (2546) และ อำนวยผล สระพรหม (2546) ที่พบว่า มีปัญหาด้านการดำเนินงาน และครูขาดทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อส่งต่อ ตามลำดับ

2. ผลการสร้างนวัตกรรมที่ใช้พัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นวัตกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้พัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 3 โครงการ คือ โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน ได้รับความร่วมมือกับผู้ปกครองและนักเรียนเป็นอย่างดี ผลของการไปเยี่ยมบ้านนักเรียนช่วยให้ครูได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงของนักเรียนในด้านต่างๆ รู้สภาพครอบครัว และสร้างเสริมสัมพันธภาพเป็นอย่างดีระหว่างครูกับพ่อแม่ และนักเรียน ก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัวร์เกส (Burgess, 2003) และ ซานโตส โรเบิร์ต จี (Santos, Robert G. 2006) ที่พบว่า การไปเยี่ยมบ้านเป็นวิธีที่จะสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเด็กก่อนเข้าเรียน และการเยี่ยมบ้านคล้ายกับวิชาความรู้ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการแก้ปัญหา และ พ่อแม่เด็กเห็นด้วยกับการไปเยี่ยมบ้าน โครงการประชุมครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษา ผลการประชุมครั้งนี้ ทำให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษา ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และการป้องกันและแก้ไขปัญหา และเพื่อให้ครูมีทักษะในการนำความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ เจียบประเสริฐ (2550) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการร่วมพัฒนาและวิธีดำเนินการ พบว่า หนึ่งในรูปแบบของการพัฒนาครู คือ การให้ความรู้ และการอบรมครู และพบว่า การพัฒนาครูมีผลต่อการเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องควรให้ครูมีความตระหนัก รู้จักสำรวจตนเอง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โครงการศึกษาเอกสาร ของครู ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อ และมีทักษะในการนำความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยนวัตกรรมที่สร้างขึ้น

ผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ปรากฏดังนี้

3.1 ความรู้ความเข้าใจของครู หลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ คือ กิจกรรมประชุมครูโรงเรียนบ้านห้วยน้ำ ได้เชิญครูแนะแนว มาให้ความรู้ในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลแก่ครู ศึกษานิเทศก์ ให้ความรู้ในการคัดกรองนักเรียนแก่ครู ผู้บริหารโรงเรียนให้ความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การส่งต่อนักเรียนแก่ครู ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้นกว่าเดิม ครูสามารถจัดเก็บข้อมูลและคัดกรองนักเรียนได้อย่างถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา อินทรีย์สังวร (2526) ที่สนับสนุนให้เห็นว่า รูปแบบการพัฒนาครูโดยการอบรมช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้ครูสูงขึ้น ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นเรียน และด้านความสัมพันธ์กับ ชุมชน

3.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู หลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูได้รับการประชุมให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ จารุทวี (2545) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการประเมินคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3.3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของนักเรียน หลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่ และปฏิบัติจากครูที่มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ชัดเจนในเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน นอกจากนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนผู้ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบอบรมดูแลร่วมกัน ได้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้นในการดูแลนักเรียน ซึ่งเป็นผลจากการที่ครู ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนแล้วสร้างความรู้ ความเข้าใจ ร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำเนินชีวิต จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจ

3.4 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้ปกครองนักเรียน หลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองได้รับการประสานสัมพันธ์จากโรงเรียนเป็นอย่างดี เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนให้เหมาะสมตามวัย ตลอดจนได้รับความรู้ในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน โดยเฉพาะจากการที่ครูได้ไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ได้ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และก่อให้เกิดเป้าหมายที่ตรงกันระหว่างครู ผู้ปกครอง เป็นผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องทิศทาง และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.5 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรรมการสถานศึกษา หลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการยึดหลักบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และได้กำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน พร้อมได้มีการสร้างความเข้าใจกับครู คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมประชุมเพื่อรับทราบ ร่วมให้ความเห็นชอบในการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้กรรมการสถานศึกษาได้ทราบถึงความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลีรอย (Leroy, 2002) ที่ได้ศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษา ผลการศึกษาชี้ว่า คณะกรรมการมีความพึงพอใจกับกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนมาก โดยเฉพาะกรรมการที่มาจากตัวแทนพ่อแม่

3.6 จำนวนนักเรียนที่มีปัญหาหลังการพัฒนาน้อยลงกว่าก่อนการพัฒนา เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้ดำเนินงานตามขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพปัญหาของนักเรียน และเน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อันเป็นการส่งเสริมการ ป้องกัน และพัฒนานักเรียน ให้เกิดการพัฒนาเต็ม ตามศักยภาพ ทางโรงเรียนได้แต่งตั้งครูประจำหมู่บ้านซึ่งอาศัย ในหมู่บ้าน ไว้คอยปรึกษาให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซานโตส (Santos, 2005) ที่ พบว่า การไปเยี่ยมบ้าน และบุคลิกภาพส่วนบุคคลของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อเด็ก เพราะการเยี่ยมบ้านคล้ายกับวิชา ความรู้ ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับพ่อแม่เด็ก และอ้างอิงไปสู่ ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกระดับ สามารถนำผลการพัฒนานวัตกรรม ทั้งกิจกรรมโครงการเยี่ยม บ้านนักเรียน และการจัดประชุมครู ไปใช้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ โดยควรมีการทำความเข้าใจ กับกลุ่มตัวอย่างให้มีความเข้าใจตรงกันอย่างชัดเจนถึงวัตถุประสงค์หรือความต้องการในการไปเยี่ยมบ้านนักเรียน หรือการจัดประชุมครู ทั้งในเรื่องหัวข้อเนื้อหา ระยะเวลาที่ดำเนินการ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อกันความ ผิดพลาดในการดำเนินงาน และเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เขตพื้นที่การศึกษา ควรช่วยส่งเสริมสนับสนุนความรู้ความเข้าใจให้แก่โรงเรียนเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานดังกล่าว ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สนับสนุนด้านความรู้เอกสาร การนิเทศแนะนำ การจัดอบรม การร่วมวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการสนับสนุนช่วยเหลือการประสานความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในระดับ หน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาแบบการดำเนินงานในองค์ประกอบด้านหนึ่งด้านใดในห้าด้านที่เป็นปัญหา ระดับมาก

บรรณานุกรม

- พรทิพย์ จุลวงศ์. (2546). สภาพและปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพ็ญจันทร์ เจียบประเสริฐ และปราโมทย์ เจียบประเสริฐ. (2547). กรณีตัวอย่าง : รูปแบบการวิจัยและพัฒนาทั้งโรงเรียนของนักวิจัยในพื้นที่โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: วี ที วี คอมมิวนิเคชั่น.
- วนิดา อินทรีย์สังวร. (2526). สมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูประจำการที่เข้ารับการอบรมตามโครงการให้การศึกษาและฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในเขตจังหวัดเลยและจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สิริวัลย์ อินทรีใจเอื้อ. (2545). สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำนวยผล สระพรหม. (2546). การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนนำร่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Burgess, L. (2003). **Supporting Inclusion**. [Online]. Available : <http://www.proquest.umi.com> [2006,July 2].
- Leroy, R. C. (2002). **School-based management in Haiti : Committee Members' perceptions of benefits, disadvantages, constraints and facilitators**. [Online]. Available : <http://proquest.umi.com> [2006,July 2].
- Santos, R. G. (2006). **Effectiveness of early intervention for infants and their Families : relating the working alliance to program outcomes**. [Online]. Available : <http://proquest.umi.com> [2006,July 2].